

Gotländsk hättemossa

Orthotrichum rogeri

EU-kod: 1387

Länk: Gemensam text (arternas namn och koder)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#2

Biologi – ekologi

Länk: Gemensam text (biologi och ekologi)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#4

Livsmiljö

Gotländsk hättmossa förekommer på träd i lövängar och andra solöppna skogsmiljöer med äldre ädla lövträd. Den föredrar ljusa, öppna miljöer och främst trädslag med näringsrik bark (ytterst sällan sten). Arten har hittats på pil och ask. Lämpliga miljöer är t.ex. skogsbryn, alléer, hagmarker och åkerholmar. Arten finns i områden med låg svavelhalt (svaveldioxidhalt i luften som understiger 40 ppm) och låg kvävehalt.

Önskvärd naturlig stress och störning

En viss stoftimpregnering från åker eller grusväg kan vara en positiv faktor.

Reproduktion och spridning

Gotländsk hättmossa sprider sig med hjälp av sporer och arten förväntas normalt kunna sprida sig som mest 0,5 meter vegetativt, och 5 kilometer med sporer under en 10-årsperiod.

Status

Länk: Gemensam text (status)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#6

Status

- Sveriges rödlista 2010: Arten är klassad som Akut hotad (CR).

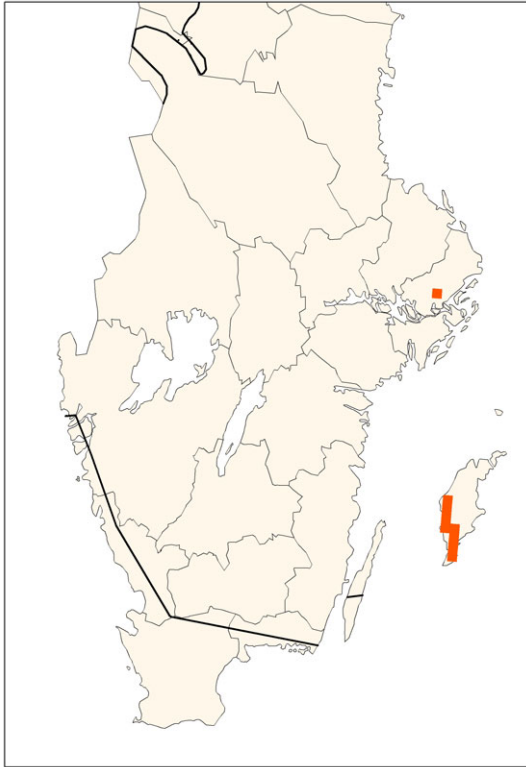
Rapporterad nationell bevarandestatus 2007

Rapporterat 2007	Reg. A	Reg. B	Reg. K	Totalt
Natura 2000-områden				
Utpekade för arten (antal)		1		1
Utbredning				
Aktuellt värde (km ²)		0		0
Referensvärde (km ²)		900		900
Bedömning aktuell status		Dålig		
Bedömning trend		Försämring		
Population				
Aktuellt värde (enhet ¹)		0		0
Referensvärde (enhet ¹)		50		50
Bedömning aktuell status		Dålig		
Bedömning trend		Försämring		
Artens livsmiljö				
Bedömning aktuell status		Gynnsam		
Bedömning trend		Stabil		
Framtidsutsikt				
Bedömning aktuell status		Dålig		
Bedömning trend		Försämring		
Samlad bedömning				
Bedömning aktuell status		Dålig		
Bedömning trend		Försämring		

¹ Enhet för artens population är antal trädstammar arten växer på.

Kommentarer till rapporterade uppgifter

Det är osäkert om arten fortfarande finns kvar i Sverige och därför har inga kartor över utbredning och förekomst redovisats. Arten är trots eftersökning på Gotland och i Skåne inte återfunnen på sina gamla lokaler. De senaste fynden är från Gotland 1953 samt ett nyfynd i Uppland 1996. Arten har nyligen eftersökts på sin enda lokal i Uppland utan resultat. Teoretiskt bör arten kunna finnas kvar på Gotland eller någon annanstans i östra Götaland.

Figur 1. Gynnsamt utbredningsområde i Sverige.

Förutsättningar för bevarande

Länk: Gemensam text (förutsättningar för bevarande)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#12

Hotbild

- Arten missgynnas av den stress som luftföroreningar orsakar. Studier av luftföroreningarnas inverkan på mossfloran i England och Holland har visat att *Orthotrichum*-arterna är bland de mossor som är mest känsliga för SO₂; de försvinner vid halter på 40 ppm i luften.
- Vägsalt som sprids nära artens växtplatser är ett hot.
- Uttorkning är ett hot mot arten.
- Betydande hot utgörs även avverkning av gamla alléer och lövträd på åkerholmar samt decimering av alm och ask i södra Sverige genom almsjuka respektive askskottsjuka.
- Risk för negativa genetiska effekter p.g.a. små isolerade delpopulationer.

Bevarandeåtgärder

- Gängse åtgärder för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus så att ingen försämring för arten sker, (dvs att artens intressen respekteras i fysisk

planering, tillståndsprövning, generell naturvårdshänsyn, förvaltning av skyddade områden, artskydd och uppföljning samt övervakning).

Regelverk

Länk: Gemensam text (regelverk)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#16

- Arten ingår i art- och habitatdirektivets bilaga 2 och den är inte en prioriterad art där.
- Vilt levande exemplar av arten är fridlyst enligt 8§ Artskyddsförordningen (2007:845) vilket innebär att det är förbjudet att i den omfattning som framgår av bilaga 2 plocka, gräva upp eller på annat sätt ta bort eller skada hela eller delar av exemplar.

Bevarandemål och uppföljning

Länk: Gemensam text (bevarandemål och uppföljning)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#24

Förslag till mål (inte fastställda)

Mål – utbredning & förekomst	Nivå	Metod	Mått	Frekvens
Utbredningsområdet för gotländsk hättmossa ska vara minst 900 km ² i boreal region.	Biogeografisk	Geografisk analys enl. EU:s metodik för artikel 17-rapporter.	Antal km ²	Vart 6:e år
Gotländsk hättmossa ska finnas på minst 5 lokaler.	Biogeografisk	Enligt BI-manual mossor.	Antal lokaler	Vart 6:e år
Förekomstarean för gotländsk hättmossa ska vara minst 20 km ² .	Nationell	Geografisk analys enl. EU:s metodik för artikel 17-rapporter.	Antal km ²	Vart 6:e år

<i>Mål – population</i>	<i>Nivå</i>	<i>Metod</i>	<i>Mått</i>	<i>Frekvens</i>
Det ska finnas minst XX individer av gotländsk hättmossa i boreal region.	Biogeografisk	Metod är inte framtagen.	Antal individer	Vart 6:e år
Gotländsk hättmossa ska finnas på minst 50 trädstammar i boreal region.	Biogeografisk	Enligt BI-manual mossor.	Antal träd	Vart 3:e år
Gotländsk hättmossa ska förekomma på minst 10 lämpliga alléträd på varje lokal för arten / lokalen YY.	Nationell / Lokal	Enligt BI-manual mossor.	Antal träd	Vart 3:e år
Gotländsk hättmossa ska förekomma med minst 10 cm ² på varje lokal för arten / lokalen YY.	Nationell / Lokal	Enligt BI-manual mossor.	Antal cm ²	Vart 3:e år

<i>Mål – livsmiljö</i>	<i>Nivå</i>	<i>Metod</i>	<i>Mått</i>	<i>Frekvens</i>
Det ska finnas minst 10 lokaler med lämplig livsmiljö (grusvägar med alléer med ask, lönn eller alm) för gotländsk hättmossa i artens gynnsamma utbredningsområde.	Nationell	Vägverkets inventering av alléer.	Antal lokaler	Vart 12:e år

Kommentar

Minimivån för uppföljning i skyddade områden är uppföljning av livsmiljö vart 12:e år.

Arten är extremt sällsynt och säker identifiering kräver mikroskopstudier. Detta innebär att upprepad inventering kan inverka menligt på populationen och att det kan vara svårt eller omöjligt att i fält skatta populationsstorleken.

Fri sökning kommer att behövas i områden där arten var konstaterad tidigare. Skott behöver samlas in för kontrollbestämning. GPS-koordinat, noggrannhet och substrat (träslag, omkretsen på trädet; höjd över marken) registreras för varje kollekt.

I fältblankett anges även: Antalet rikbarksträd med liknande exposition anges inom en radie av 10 m från konstaterad förekomst, eller i hela allén om det rör sig om en allé.

Litteratur och kontaktuppgifter

Länk: Gemensam text (litteratur och kontaktuppgifter)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#30

Artvis litteratur

Gilbert, O. L. 1970: Further studies on the effects of sulphur dioxide on lichens and bryophytes. *New Phytol.* 69: 605–627.

Hallingbäck, T., Lönnell, N., Weibull, H., von Knorring, P., Korotynska, M., Reisborg, C. & Birgersson, M. 2008. Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Bladmossor: Kompaktmossor – kapmossor. Bryophyta: Anoectangium – Orthodontium. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Hylander, K. (manus). *Orthotrichum rogeri* Brid. found in Sweden for the first time since 1953.

Lewinsky-Haapasaari, J. 1995: Illustrierter Bestimmungsschlüssel zu den europäischen *Orthotrichum*-Arten. *Meylania* 9: 3–56.

Lüth, M. 2010. Ökologie und Vergesellschaftung von *Orthotrichum rogeri*. *Herzogia* 23: 121-149.

Schäfer-Verwimp, A. 1995: Erstnachweis von *Orthotrichum rogeri* für Südwestdeutschland. *Herzogia* 11: 81–92.

Kontaktuppgifter

Tomas Hallingbäck
tomas.hallingback@artdata.slu.se
018-67 24 67

ArtDatabanken
Bäcklösavägen 10
Box 7007
750 07 Uppsala